

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І.МЕЧНИКОВА
Факультет психології та соціальної роботи

Кафедра соціальної і прикладної психології

В.І.Подшивалкіна

ІСТОРІЯ, КОНЦЕПЦІЇ ТА СУЧАСНІ ДОСЯГНЕННЯ НАУКИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ДИСЦИПЛІНИ ЦИКЛУ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ
*для здобувачів спеціальності 053 « Психологія»
третього (доктор філософії) рівня вищої освіти*

ОДЕСА
ОНУ
2021

УДК 159.9:001.5(076)
П449

Рецензенти:

Т.П. Чернявська – доктор психологічних наук, професор кафедри диференціальної та спеціальної психології ФПСР ОНУ імені І.І.Мечникова
М.Ф. Будіянський – кандидат психологічних наук, професор кафедри соціальної і прикладної психології ФПСР ОНУ імені І.І.Мечникова

*Рекомендовано до друку вченою радою
Факультету психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова
Протокол № 6 від 21 квітня 2021р*

Подшивалкіна В.І.

П449 «Історія, концепції та сучасні досягнення науки»: метод. рек. до дисципліни циклу загальної підготовки для здобувачів спеціальності 053 «Психологія» третього (доктор філософії) рівня вищої освіти/
В.І.Подшивалкіна; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Ф-т психології та соціальної роботи. – Одеса : ОНУ, 2021. – 29 с.

У методичних рекомендаціях розкривається програма дисципліни, даються вказівки для опанування лекційним матеріалом та підготовки до семінарських занять. Методичні рекомендації розроблені для здобувачів третього рівня вищої освіти факультету психології і соціальної роботи для створення умов для засвоєння науковцями - початківцями самостійного історіографічного аналізу робіт класиків психології, генези формування сучасних психологічних концепцій та сучасних дискусій з проблем психології.

Розраховано для здобувачів третього рівня вищої освіти першого року навчання факультету психології і соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова спеціальності 053 «Психологія», а також слухачів інших ігуманітарних напрямів.

УДК 159.9:001.5(076)
П449

Зміст

ВСТУП.....	4
Зміст навчальної дисципліни.....	6
Семінарські заняття та самостійна робота здобувача.....	7
Оцінювання роботи здобувача.....	12
Методичне забезпечення.....	13
Рекомендована література.....	13
Додатки: Матеріали для самостійної роботи здобувача	
Додаток 1. Теми рефератів за вибором	16
Додаток 2. Нариси історії вітчизняної психології	17

ВСТУП

Будь-яка науково-дослідницька робота починається зі знайомства з історією постановки та вивчення проблеми попередниками. Саме завдяки розумінню їхніх досягнень та переліка питань, що були за межами їхнього наукового інтересу дозволяє сформувати особистісний ракурс дослідження та виявити новизну особистісного підходу та отриманих результатів.

Мета дисципліни «Історія, концепції та сучасні досягнення науки» створити умови для засвоєння науковцями -початківцями самостійного історіографічного аналізу робіт класиків психології, генези формування сучасних психологічних концепцій та сучасних дискусій з проблем психології.

Завдання дисципліни “Історія, концепції та проблеми психології”:

- систематизація знань про процеси та феномені, що виникають у сучасній психології;
- формування вмінь історіографічного аналізу робіт класиків світової та вітчизняної психології;
- формування навичок аналізу сучасних психологічних концепцій;
- розвиток вмінь аналізувати конструктивні особливості сучасних теорій та концепцій;
- розвиток навичок презентації результатів історіографічного аналізу психологічних творів;
- розуміння основних напрямків сучасних дискусій з ключових проблем психології.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

- ІК - Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі психології, в тому числі професійної та/або дослідницько- інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових

- цілісних психологічних знань та/або професійної практики
- ЗК1 - Здатність виділяти, ставити та вирішувати науково- дослідницькі проблеми.
 - ЗК3 - Здатність планувати і здійснювати комплексні самостійні дослідження на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційно- цифрових та комунікаційних технологій.
 - ЗК4 - Знання предметної області та розуміння професійної діяльності за спеціальністю.
 - СК1 - Здатність виокремлювати, систематизувати, розв'язувати та прогнозувати актуальні психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.
 - СК4 - Здатність до самоменеджменту, планування і розв'язування задач власного професійного і особистісного зростання, відповідальність за навчання інших при проведенні науково-педагогічної діяльності.
 - СК5 - Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики у галузі психології.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач третього освітнього рівня демонструвати наступні результати навчання:

- ПРН 1 Володіння концептуальними та методологічними знаннями в галузі психології, бути здатним застосовувати їх до професійної діяльності на межі предметних галузей.
- ПРН 2 Знання та розуміння основних психологічних концепцій, парадигм, теоретичних та практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових психологічних знань.

- ПРН 3 Знати та переосмислювати існуючі та \ або створювати (за потреби) нові теоретичні моделі та психологічні підходи до аналізу й інтерпретації одержаних результатів наукового дослідження.
- ПРН 7 Використовувати сучасні методи пізнання, аналізувати сучасну наукову картину світу, відрізнити наукове знання від поза наукового, визначати фактори, що впливають на розвиток науки.
- ПРН 8 Володіти комунікативними навичками, доступно і аргументовано представляти результати досліджень проблем психологічної теорії та практики, брати участь у фахових дискусіях.
- ПРН 13 Виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження.
- ПРН 14 Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел на основі сучасних методологій наукової діяльності з використанням інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій.
- ПРН 15 Уміти критично і системно оцінювати результати науково-дослідної роботи, визначати перспективи подальших наукових розвідок.
- ПРН 16 Дотримуватись з опорою на закон етичних норм, враховувати авторське право та норми академічної доброчесності при проведенні наукових досліджень, презентації їх результатів та у науково-педагогічній діяльності.

Дисципліна передбачає 120 годин підготовки, з яких 22 лекційних, 18 семінарських та 80 годин самостійної роботи слухачів першого року докторської програми з психології. Форма контролю залік

Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Історичний розвиток національних наукових психологічних шкіл, наукових психологічних теорій та концепцій

Тема 1. Історія психологія XIX століття -XX століття як предмет наукової рефлексії.

Тема2. Історичні контексти формування вітчизняної психології.

Тема 3. Історичні контексти розвитку психології в ОНУ. М.Я.Грот та його методологічні пошуки. М.М.Ланге та експеримент у вітчизняній психології

Змістовний модуль 2. Методологічні проблеми психології

Тема 4. Теорія, концепція, підходи. Зміна наукових парадигм і теоретичне знання. Емпіричні та теоретичні об'єкти у сучасних психологічних концепціях. Поняття наукового факту.

Тема 5. Сучасний понятійний апарат вітчизняної психології. Категорії та поняття. Структура понять.

Тема 6. Сучасні аспекти психофізичної, психофізичної та психогностичної проблем.

Семінарські заняття та самостійна робота здобувача

Семінарські заняття 1. Історія психологія XIX століття -XX століття як предмет наукової рефлексії. (4 години)

Питання до обговорення:

1. Основні підходи до історичного аналізу досягнень попередників за М. Я. Грот
2. Методологія и методи історіографічних наукових пошуків в психології
3. Історичні полеміки щодо методології психологічної науки

Література:

1. Люк Х. Э. (2018). История психологии: ее методология и методы //
2. Методология и история психологии. Вып. 4. С. 87–100. http://mhp-journal.ru/upload/2018_n4/2018_n4_09.pdf д.
3. [Грот Н. Я. Психология чувствований в ее истории и главных основах. – 1879-1880](http://books.e-heritage.ru/book/10076076) <http://books.e-heritage.ru/book/10076076>

4. Лызлов А.В. Полемика Г. Эббингауза с В. Дильтеем об описательной и объяснительной психологии// Методология и история психологии. 2009. Том 4. Выпуск 2 . – С.87 -95 http://mhp-journal.ru/upload/2009_v4_n2/2009_v4_n2_06.pdf
5. Залевский Г.В. Объяснение и понимание против «циклопной психологии»// Методология и история психологии. 2008. Том 3. Выпуск 1 http://mhp-journal.ru/upload/2008_v3_n1/2008_v3_n1_05.pdf
6. Пископфель А.А. Объяснение и понимание в диалоге «объяснительной» и «описательной» психологий // Методология и история психологии. 2008. Том Выпуск 1. С. 47-57. http://mhp-journal.ru/upload/2008_v3_n1/2008_v3_n1_06.pdf
7. Чепелева Н.В. Розуміння та інтерпретація особистого досвіду у контексті психологічної герменевтики //Наукові записки. Серія “Психологія”, Випуск 12, 2009. – С.8-21 file:///C:/Users/Dell/Downloads/Nznuoapp_2009_12_4.pdf
8. Культуротвірна функція психологічної науки : монографія / Г.О. Балл, Н.А. Бастун, О.В. Губенко, В.В. Депутат, О.В. Завгородня, Ю.М. Крилова-Грек, В.Ф. Литовський, В.О. Медінцев, С.О. Мусатов, І.Є. Разделенко ; за ред. Г. О. Балла. – К. ; Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 264 с.

Семінарські заняття 2. Історичні контексти формування вітчизняної психології.

Семінарське заняття 2.1. проводиться у вигляді презентацій інформації про відомих вітчизняних психологів та дискусії щодо актуальності його розробок для сучасної психології (2 години)

Завдання для здобувачів

1. Обрати одного з вчених (Додаток 2), дослідження якого мають суттєвий інтерес для здобувача, та зробити його презентацію (до 7 слайдів) з відображенням:
 - Особливостей особистісної і наукової біографії
 - Внеску в психологічну науку і освіту
 - Філософського базису наукових пошуків
 - Категорій та ключових понять
 - Основних ідей, які відповідають пошукам здобувача

- Відомих учнів

Семінарське заняття 2.2. проводиться у вигляді презентацій аналізу однієї з робіт обраного вченого або його учнів - 2 години

Завдання для здобувачів

2. Підготувати та представити аналіз у вигляді тексту (не більш 3 сторінок) однієї з робіт обраного вченого або його учнів, що мають суттєвий інтерес для здобувача та мало відомі або забуті з відображенням

- основної ідеї,
- смислу полеміки, до якою долучався автор,
- ключових категорій і понять,
- прямої цитати з одним з важливих для роботи здобувача суджень або тверджень автора публікації - список робіт автора, що мають відношення до проблем дослідження здобувача.

Література

1. Історико-психологічна реконструкція психологічної думки в етнокультурному просторі України : колективна монографія / 1. / [В. Т. Куєвда, В. М. Летцев, В. Ф. Литовський та ін.] ; за ред. В. Т. Куєвди, В. В. Турбан. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. – 205 с. - (15,0 др. арк.). – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/5428>
2. Становлення психологічної думки в Україні: провідні ідеї та історія розвитку : колективна монографія / В. В. Турбан, Л. З. Сердюк, Ю. Т. Рождественський [та ін.] ; за ред. В. В. Турбан. — К.-Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 306 с. 2015 pp.). – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/8531>

Семінарські заняття 3. Історичні контексти розвитку психології в ОНУ.

Семінарське заняття 2 проводиться у вигляді презентацій аналізу однієї з робіт відомих вітчизняних психологів, які навчалися або працювали в ОНУ імені І.І.Мечникова, зокрема М.Я.Грота, М.М.Ланге, Челпанова, Г.І., Рубінштейна С.Л., Елькіна Д.Г., Цуканова Б.Й., Белявського (2 години)

Завдання для здобувачів

2. Підготувати та представити аналіз у вигляді тексту (не більш 3 сторінок) однієї з робіт обраного вченого або його учнів, що мають суттєвий інтерес для здобувача та мало відомі або забуті з відображенням

- основної ідеї,
- смислу полеміки, до якою долучався автор,
- ключових категорій і понять,
- прямої цитати з одним з важливих для роботи здобувача суджень або тверджень автора публікації
- список робіт автора, що мають відношення до проблем дослідження здобувача.

Література

1. Научное наследие Н.Н.Ланге. Коллективная монография. Научная редакция проф.д.с.н. В.И Подшивалкиной. – Одесса: Астропринт, 2010.-352 с.
2. Подшивалкіна В.І. Методологічні проблеми психології у творості М.Я.Грота та сучасність //На передодні епогею. Одеські роки філософа і психолога -професора Миколи Яковича Грота (1883-1886). Монографія- Одеса, 2016.-110-133

Семінарські заняття 4. Теорія, концепція, підходи.

Семінарське заняття 4.1.

Питання для обговорення

1. Особливості теоретизування у сучасній психології
2. Структура психологічних теорій
3. Епістемологічний статус психологічних теорій

Обговорення конспектів статей (2 години)

1. Фурман А.В. Методологічне обґрунтування предметного поля теоретичної психології // Психологія і суспільство 2019. № 3-4 С.5-37
2. Юревич А.В. Методологические и теоретические проблемы психологии. Структура психологических теорий // Психологический журнал.- 2003 .-№1

3. Кричевец А.Н. Ценностно-перформативное измерение психологических теорий. Психология. Журнал Высшей школы экономики. 2010. Т. 7, № 4. С. 3–19. <http://psy-journal.hse.ru/data/2011/04/21/1210903813/7-1.pdf>
4. Розин В.М. Проблема эпистемологического статуса психологических построений (психологический закон, теория, идеальный объект, схема) Психология. Журнал Высшей школы экономики, 2010. Т. 7, № 2. С. 3–25. <http://psy-journal.hse.ru/data/2011/04/21/1210920480/3-25.pdf>

Вимоги до конспектів: письмовий текст до 3 сторінок з відображенням сутності полеміки в межах якою написана стаття, основної ідеї, способів її обґрунтування, прямої цитати, що розкриває основний зміст статті

Семінарське заняття 4.2.

Презентації здобувачем сучасної теорії або концепції за останні 5 - 10 років вітчизняних психологів кінця (3 сторінок) з тематики дисертаційного дослідження з відображенням:

Сутність фактів, які обговорюються

Основної ідеї роботи

Основної категорії та сітки понять

Пряму цитату з одним з важливих для роботи здобувача суджень або тверджень автора

Література

Гіжа А. Пояснення, розуміння, усвідомлення: від фактологічного опису предмета до його символу / А. Гіжа // Схід. — 2012. — № 3 (117). — С. 124-127. — Бібліогр.: 8 назв. — укр.

<http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/62466/28-Gizha.pdf?sequence=1>

Семінарське заняття 5 Сучасний понятійний апарат вітчизняної психології

Семінарське заняття 5.1.

Обговорення

- *конспекту статті* Климов Е.А. Не пора ли задуматися о«деспотизме языка» в психологии?

Психология. Журнал Высшей школы экономики. 2007. Т. 4, № 2. С. 48–55.

<http://psy-journal.hse.ru/data/2011/04/26/1210833676/48-55.pdf>

- аналіз авторського (з публікації) і загальноприйнятого (з будь-якого психологічного словника або підручника) визначення одного з ключових понять з дисертаційного дослідження здобувача згідно типології понять Кузнецова (Додаток!)

Семінарське заняття 5.2.

Обговорення індивідуальних завдань здобувача

Завдання 5.2.1.

Продовжіть кожну з фраз, використовуючи не більше 50 слів.

1. Більш за все як професійного психолога мене цікавить
2. Найбільше враження на мене справили роботи, присвячені
- 3.Мне сподобалася ідея

Завдання 5.2.2.

Продовжіть кожну з фраз, використовуючи не більше 50 слів.

1. Моя дослідницька проблема полягає
 2. Вчені, які досліджували цю проблему
 - 3.Вони стверджували, що
- (До 25 слів за кожним автору)
- 4.Суть дискусії полягає в тому, що
 5. Основні напрямки дослідження проблеми
 - 6.Суть моєї роботи буде полягати в тому, що
 7. Мій особистий внесок у розробку проблеми буде полягати в тому, що

Самостійна робота

Підготовка реферату з ключових тем курсу (Додаток 1)

Підготовка постеру присяченого вітчизняному психологу (Додаток 2)

Підготовка з питань заліку

Оцінювання роботи здобувача

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Сума балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	100
10	20	10	10	10	20	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

1. Научное наследие Н.Н.Ланге. Коллективная монография. Научная редакция проф.д.с.н. В.И Подшивалкиной. – Одесса: Астропринт, 2010.-352 с.
2. Подшивалкіна В.І. Методологічні проблеми психології у творості М.Я.Грота та сучасність //На передодні епогею. Одеські роки філософа і психолога -професора Миколи Яковича Грота (1883-1886). Монографія- Одеса, 2016.-110-133
3. Подшивалкіна В.І.,Велитченко Л.К. Методологічні та теоретичні проблеми психології Програмний конспективний довідник. – Одеса: СВД Черкасов, 2009.- 278 с.

Рекомендована література

Основна

- Грот Н. Я. Психология чувствований в ее истории и главных основах. – 1879-1880 .- С. 432-433 <http://books.e-heritage.ru/book/10076076>
- Ланге.Н.Н. Отчет о докторском диспуте // Вопросы философии и психологии.-1894 – Кн. 24.-С.564-617.

- Ланге Н.Н. Психологические исследования. Закон перцепции. Теория волевого внимания. – Одесса. 1893. – 296 стр.
- Ланге Н.Н. Психология. – М.: Изд-во Т-ва “Мир”, 1914. – 312 с.
- Ланге Н.Н. Психический мир: Избранные психологические труды / Под ред. М.Г. Ярошевского. М.: Изд-во “Институт практической психологии”, Воронеж: НПО “Модэк”, 1996.
- Акімова Л.Н. Становлення і розвиток вітчизняної експериментальної психології (на матеріалі Південноукраїнського регіону) / А.Л. Наумівна: Автореф. дис... канд. психол. наук: 19.00.01 / Одеський національний ун-т ім. І.І.Мечнікова. — О., 2001. — 19с.
- Ананьев Б.Г. Очерки истории русской психологии XVIII- XIX веков. – М., 1947.
- Гордієвський М.І. Наукова й громадсько-педагогічна діяльність професора М.М. Ланге // Научное наследие Н.Н.Ланге. Коллективная монография. Научная редакция проф.д.с.н. В.И Подшивалкиной. – Одесса: Астропринт, 2010.-С 266-314
- Культуротвірна функція психологічної науки : монографія / Г.О. Балл, Н.А. Бастун, О.В. Губенко, В.В. Депутат, О.В. Завгородня, Ю.М. Крилова-Грек, В.Ф. Литовський, В.О. Медінцев, С.О. Мусатов, І.Є. Разделенко ; за ред. Г. О. Балла. – К. ; Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. – 264 с.
- Історико-психологічна реконструкція психологічної думки в етнокультурному просторі України : колективна монографія / 1. / [В. Т. Куєвда, В. М. Летцев, В. Ф. Литовський та ін.] ; за ред. В. Т. Куєвди, В. В. Турбан. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. – 205 с. - (15,0 др. арк.). – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/5428>
- Становлення психологічної думки в Україні: провідні ідеї та історія розвитку : колективна монографія / В. В. Турбан, Л. З. Сердюк, Ю. Т. Рождественський [та ін.] ; за ред. В. В. Турбан. — К.-Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 306 с. 2015 рр.). – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/8531>
- Мельник О.А. Формування основ психологічного пізнання людини у писемній спадщині Київської Русі: монографія / О.А. Мельник. – Умань, 2015. – 261 с.
- Рождественський Ю. Т. Становлення професійної психології в Києво-Могилянському колегіумі (1632-1650) // Проблеми загальної та педагогічної психології. Зб.наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / За ред. С. Д. Максименка. К. : Гнозис, 2010. Т.ХІІ. – Ч.2. – С. 264-281. <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/5399>
- Турбан, В. В. Феноменологія розуму: етичні вчення нового часу / В. В. Турбан // Актуальні проблеми психології. Етнічна психологія. Історична психологія. Психолінгвістика Збірник наукових праць // За ред. С.Д. Максименка. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство». № 5 (IX). – 2010. С. 278-285. <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/5373>
- Чепа М.-Л. А. Історична пам'ять як категорія психологічної науки та суспільної практики // Актуальні проблеми психології: Етнічна психологія.

- Історична психологія. Психолінгвістика / За ред. акад. С. Д. Максименка, М. Л. А. Чепи. – К. : ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2010. – Т.9. Ч.5. С. 145-156.
- Летцев В. М. Бібліографія психологічних, педагогічних та філософських праць В. В. Зеньковського // Альманах Научного архива Психологического института: Челпановские чтения 2008. – М. : ПИ РАО, МГППУ, 2008. – С. 192–201.
- Климов Е.А. Не пора ли задуматься о«деспотизме языка» в психологии? Психология. Журнал Высшей школы экономики. 2007. Т. 4, № 2. С. 48–55. <http://psy-journal.hse.ru/data/2011/04/26/1210833676/48-55.pdf>
- Кричевец А.Н. Ценностно-перформативное измерение психологических теорий. Психология. Журнал Высшей школы экономики. 2010. Т. 7, № 4. С. 3–19. <http://psy-journal.hse.ru/data/2011/04/21/1210903813/7-1.pdf>
- Петровский А.В., Ярошевский М.Г. Основы теоретической психологии. М.: ИНФРА-М, 1998. 528 с.
- Корнилова Т.В., Смирнов С.Д. Методологические основы психологии.- М., 2006. 316 с.
- Ткаченко О. М. Принципи і категорії психології. — Київ, "Вища школа", 1979
- Мазилев В.А.Методология психологической науки, Ярославль, 2003
- Маланов С.В. Методологические и теоретические основы психологии. - М.,Издательство: МПСИ, 2005.- С. 333
- Дорфман Л.Я. Методологические основы эмпирической психологии: от понимания к технологии. – М., 2005.- 286 с.
- Рибалка В.В. Методологічні основи психології. - Київ, 2004.- 275 с.
- Максименко С.Д. Генезис существования личности.- К, 2006- 239 с.
- Стёпин В.С. Теоретическое знание.- Москва 1999
- Розин В.М. Проблема эпистемологического статуса психологических построений (психологический закон, теория, идеальный объект, схема) Психология. Журнал Высшей школы экономики, 2010. Т. 7, № 2. С. 3–25. <http://psy-journal.hse.ru/data/2011/04/21/1210920480/3-25.pdf>
- Юревич А.В. Методологические и теоретические проблемы психологии. Структура психологических теорий // Психологический журнал.- 2003 .-№1.- С. 34-42

Додаткова

- Тюков А.А. Психология XXI века: пророчества и прогнозы (Круглый стол) // Вопросы психологии, №1, 2001, с.6-8.
- Юревич А.В. Психология и методология // Психологический журнал.2000. № 5. – С. 35-46
- Юревич А.В. Интеграция психологии: утопия или реальность?// Вопросы психологии.-2005.- N 3.- С.16-28.

- Юревич А.В. Методологические и теоретические проблемы психологии. Структура психологических теорий//Психологический журнал.- 2003 .-№1
- Юревич А.В. Интеграция психологии: утопия или реальность?// «Вопросы психологии», 2005, № 3. С.16-28
- Юревич А.В. «Онтологический круг» и структура психологического знания // Психологический журнал.1992. Т. 13. № 1. с. 6 –14.
- Подшивалкіна В.І. Проблеми професійного самовизначення та професійної диференціації психологічного товариства // Психологія та суспільство, 2005 № 1 –С. 7-16
- Подшивалкіна В.І. Соціотехнологічні аспекти професійної діяльності спеціалістів гуманітарного профілю // Психологія та суспільство, 2005 № 3 – С. 5-26
- Янчук В.А. Методолого-психологические основания развития психологической науки в культурно-научной традиции постмодерна // Белорусский психологический журнал. 2004. № 1, с. 3-14.
- Янчук В.А.Методолого-теоретические основания развития организационной психологии в традиции постмодерна- Псіхалогія. 2005. № 1, с.
- Ждан А.Н. Из истории вопроса о соотношении теории и эксперимента в психологии // История становления и развития экспериментально-психологических исследований в России. М.:Наука, 1990, с. 30-41.
- Чуприкова Н.И. Психика и предмет психологии в свете достижений современной нейронауки // Вопр. психол. 2004. № 2. С. 104–118.
- Нагель Т. Мыслимость невозможного и проблема духа и тела // Вопросы философии. 2001. N 8.
- Александров Ю. И., Сергиенко Е. А. Психологическое и физиологическое: континуальность и/или дискретность? //Психологический журнал, 2003, №6
- Костин А.Н. Парадокс недизъюнктивности психики и дискретности нейрофизиологических процессов // Психологический журнал, 2002, № 5
- Дубровский Д. И. Проблема духа и тела: возможности решения// Вопросы философии. 2002.№ 10. - С. 92-107
- Нагель Т. Мыслимость невозможного и проблема духа и тела // Вопросы философии. 2001. N 7 – С.21-34

Інформаційні ресурси

http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16139/1/O_Kokhanova_IP_IL.pdf

<http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/posibnykip2008.pdf>

Матеріали для самостійної роботи здобувача

Додаток 1. Теми рефератів за вибором

1. Історичні контексти формування вітчизняної психології.
2. Історичні контексти розвитку психології в ОНУ.
3. М.Я.Грот та його методологічні пошуки.
4. М.М.Ланге та експеримент у вітчизняній психології
5. Теорія, концепція, підходи.
6. Зміна наукових парадигм і теоретичне знання.
7. Емпіричні та теоретичні об'єкти у сучасних психологічних концепціях.
8. Поняття наукового факту.
9. Сучасний понятійний апарат вітчизняної психології.
10. Сучасні аспекти психофізичної, психофізичної та психогностичної проблем.

Додаток 2. Нариси історії відчизняної психології

**ГОГОЦКИЙ СИЛЬВЕСТР
СИЛЬВЕСТРОВИЧ** философ и педагог,
историк философии.
1813 - 1889

Праці

Гогоцкий, С. С. / Под ред. Мозговая, Н. Г. Волков, А. Г. (2015) Сильвестр Сильвестрович Гогоцкий. Сочинения: в 6 т. Т.2. Философский лексикон.

(Серия «Антология украинской мысли») . НПУ им. М. Драгоманова, Киев; МГПУ им. Б. Хмельницкого, Мелитополь.

О развитии познавательных способностей // ЖМНП. 1857. Ч. 93. № 4. Отд. 2. С. 315-346; Ч. 94. № 5. Отд. 2. С. 1-26;

О развитии чувствительных способностей // Там же. 1855. Ч. 88. № 10. Отд. 2. С. 23-44;

О различии между воспитанием и образованием в древние и новые времена. К., 1874;

О высшем образовании в применении к женщине. К., 1878;

Программа психологии: В 2 выпусках. К., 1880-1881 годы.

Про вченого

Поспехов Д.В. Пятидесятилетие ученой деятельности бывшего профессора КДА С.С. Гогоцкого // ТКДА. 1887. № 12. С. 655-665;

Флоринский Н., протоиерей. С.С. Гогоцкий // ВиР. 1889. № 20. С. 355-374;

Колубовский Я.Н. Материалы для истории философии в России // ВФиП. 1890. Кн. 4. С. 1-32.

Цвык И.В. Гогоцкий С. С. об историческом процессе и смысле истории // Личность, общество и власть в истории России: Мат-лы 3-й междунар. конф. М., 1998. С. 121-124

Зеньковский В., прот. История русской философии. П., 1982. Т. 1. С. 317-318

Шпет Г.Г. Очерк развития русской философии. Ч. 1 // Соч. М., 1989

Чижевский Д.И. Гегель в России. П., 1939

НОВИЦКИЙ ОРЕСТ МАРКОВИЧ

1806 — 1864

Філософ, психолог

Праці

Руководство к опытной психологии. (г. Киев, 1840 г.: Университетская типография)

Краткое руководство по логике с предварительным очерком психологии. (г. Киев, 1844 г.)

О разуме, как высшей познавательной способности.

Про вченого

Биографич. словарь профессоров и преподавателей имп. ун-та св. Владимира. 1834—1884, К., 1884, с. 489—528;

Ананьев Б. Г., Очерки истории рус. психологии XVIII и XIX вв., М., 1947, с. 69;

Чернышевский Н. Г., Полемич. красоты. Коллекция 2-я, Избр. филос. соч., т. 3, М., 1951;

Москаленко Ф. Я., Учение об индуктивных выводах в истории рус. логики, К., 1955, гл. 5;

Пелех П. М., Передові ідеї у вітчизняній психології в перші десятиріччя XIX ст., в сб.: Нариси з історії вітчизняної психології XIX ст., ч. 1, К., 1955.

**ОЛЕКСАНДР
АФАНА́СЬЕВИЧ ПОТЕБНЯ́**
1835—1891
лінгвіст, літературовед,
філософ.

Праці

О некоторых символах в славянской народной поэзии. Харьков, 1860.

Мысль и язык (1862)

Мысль и язык — Типография Адольфа Дарре, 1892. — 228 с.

О связи некоторых представлений в языке. «Филологические записки», Воронеж, (1864).

Язык и народность. 1895.

О внешней и внутренней форме слова.

Теоретическая поэтика.

Потебня А. А. Слово и миф. М.: Правда, 1989.

Потебня А. А. Мысль и язык. — Киев: СИНТО, 1993. — 192 с. — ISBN 5-7768-0256-3. (в пер.)

Потебня А. А. Символ и миф в народной культуре. М., 2000. То же: М., 2007.

**ПАВЕЛ ІВАНОВИЧ
КОВАЛЄВСЬКИЙ**

1849—1931

психіатр, психолог

Праці

«Руководство к правильному уходу за душевными больными», «Судебная психиатрия», «Судебно-психиатрические анализы» (3 издания), «Душевные болезни для врачей и юристов», «Психология пола», «Гигиена и лечение душевных и нервных болезней», «Основы механизма душевной деятельности», «Учебник психиатрии для студентов» (4 издания), «Сифилис мозга и его лечение», «Пуэрперальные психозы», «Мигрень и её лечение».

«Психиатрические эскизы из истории»

Ковалевский П.И. Петр Великий и его гений. — СПб., издание "Русского медицинск. вестника" : типография М. Акинфиева и И. Леонтьева, 1900.

Ковалевский П.И. История Малороссии. — СПб., 1914.

Ковалевский П.И. Психология Русской нации. — СПб., 1915.

Ковалевский П.И. Психиатрические эскизы из истории. В двух томах. — М.: Терра, 1995. — ISBN 5-300-00095-7, 5-300-00094-9.

Ковалевский П.И. Иоанн Грозный и его душевное состояние. Психиатрические эскизы из истории. — М.: Либроком, 2012.

Про автора

Петрюк П. Т. Профессор Павел Иванович Ковалевский — выдающийся отечественный учёный, психиатр, психолог, публицист и бывший сабурянин (к 160-летию со дня рождения) // Психічне здоров'я. — 2009. — № 3. — С. 77-87.

Иванов А. Профессор-националист (к 75-летию со дня кончины П. И. Ковалевского).

Афанасьев Н. И. Современники. Альбом биографий. — СПб, 1909. — Т. 1.— С. 133.

Садівничий В. Павло Ковалевський - редактор і видавець медичної періодики / Володимир Садівничий // Журналістика. - Вип. 11 (36). - 2012. - С. 114-123.

**ГЕОРГІЙ ІВАНОВИЧ
ЧЕЛПАНОВ**

1862—1936

філософ, логік, психолог.

Праці

«Проблема восприятия пространства в связи с учением об априорности и врожденности» (1-я ч., Киев, 1896, магистерская диссертация);

«Мозг и душа. Критика материализма и очерк современных учений о душе.» (СПб., 1900; 6-е изд. — 1918). — PDF. Архивировано 19 февраля 2012 года.

«О памяти и мнемонике» (СПб., 1900). — PDF. Архивировано 19 февраля 2012 года.

«Проблема восприятия пространства в связи с учением об априорности и врожденности» (2-я ч., Киев, 1904, докторская диссертация). — PDF. Архивировано 19 февраля 2012 года.

«Психология. Основной курс, читанный в Московском университете в 1908-1909 акад. гг.» (1909). — PDF. Архивировано 19 февраля 2012 года.

«Сборник статей (Психология и Школа)» (1912). — PDF. Архивировано 19 февраля 2012 года.

«Учебник психологии (для гимназий и самообразования) / Элементарный курс философии. Ч. 1-я. Психология.» (1905; 15-е изд. — 1919). — PDF. Архивировано 19 февраля 2012 года.

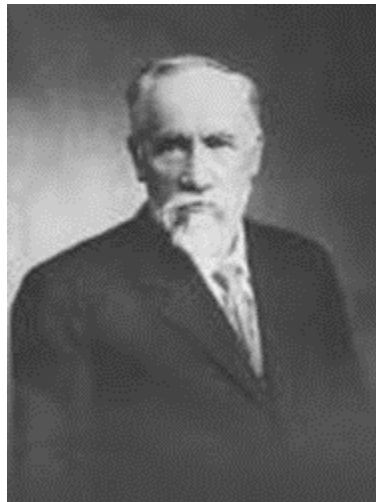
Челпанов Г. И. Сочинения в 4-х томах. Т. 1. — Киев, НПУ; Мелитополь, МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2014.

Отчет о деятельности психологической семинарии при университете св. Владимира за 1897—1902 гг. — Киев, 1903.

Про автора

Костицын В. А. «Мое утраченное счастье...»: Воспоминания, дневники. — М.: Новое литературное обозрение, 2017.

- Радлов Э. Челпанов, Георгий Иванович // Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона : в 86 т. (82 т. и 4 доп.). — СПб., 1890—1907.
Императорский Московский университет: 1755-1917 : энциклопедический словарь / А. Ю. Андреев, Д. А. Цыганков. — М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2010. — С. 816—817. — 894 с. — 2 000 экз. — ISBN 978-5-8243-1429-8.
- Волков В. А., Куликова М. В., Логинов В. С. Московские профессора XVIII — начала XX веков. Гуманитарные и общественные науки. — М.: Янус-К, 2006. — С. 267—268. — 2000 экз. — ISBN 5—8037—0318—4.
- Радзиховский Л. А. Георгий Иванович Челпанов — организатор Психологического института // Вопросы психологии. — 1982. — № 5.
- Челпанов / А. И. Абрамов // Новая философская энциклопедия : в 4 т. / пред. науч.-ред. совета В. С. Стёпин. — 2-е изд., испр. и доп. — М. : Мысль, 2010. — 2816 с.
- Теоретичні дослідження у психології / Збірник статей За редакцією Г.О. Балла та В.Л. Зливкова. — К.: Педагогічна думка, 2017. — 145 с
<https://core.ac.uk/download/pdf/84273841.pdf>

**ІВАН ОЛЕКСІЙОВИЧ
СІКОРСЬКИЙ**
1842 - 1919
психіатр, публіцист

Праці

- Об успехах медицины в деле охранения высших сторон здоровья. (ib., 1898)
- О влиянии спиртных напитков на здоровье и нравственность населения России. (ib., 1899)
- Сборник научно-литературных статей по вопросам общественной психологии, воспитания и нервно-психической гигиены. (в 5 книгах, ib., 1900)
- Всеобщая психология с физиогномикой в иллюстрированном изложении. (ib., 1904)
- Психологические основы воспитания. (ib., 1904)
- О психологических основах национализма. — Киев, 1910. — 15 с.
- Основы теоретической и клинической психиатрии. Киев, 1910.

Физиогномика и психическое состояние пьяниц. // Журнал «Вопросы нервно-психической медицины». Годь первый. Выпуск 1-2, 1896

Самоубийство среди русских врачей. // Журнал «Вопросы нервно-психической медицины». Годь первый. Выпуск 1-2, 1896

Сикорский И. А. О детях трудных в воспитательном отношении.- Киев: Типография Котомина и К°,1882.- 7 с.

Сикорский И. А. О заикании.- Киев: Издание Карла Риккера,1889.

Сикорский И. А. О лечении и воспитании недоразвитых, отсталых и слабоумных детей.- 2 издание.- Киев: Лито-типография И. Н. Куршев и К°,1904.- 80 с.

Книга жизни. Психологическая хрестоматия (хрестоматия) для школы и жизни. Обложка художника И.Ф. Замотина. Первое издание. США. Alatas. 1931 г. XVI, 688 стр.

**ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ
ЗЕНЬКОВСЬКИЙ**
1881 -1962

философ, богослов, культуролог и педагог,

Праці

Проблема психической причинности. — Киев, изд. ун-та св. Владимира, 1914. — VIII, 435 с.

Психология детства. — Берлин : Русская книга, 1923. — 348 с. — Переизд.: Лейпциг : Сотрудник, 1924. (Текст)

Факты и наблюдения (психология современной молодежи)// Путь. — 1927. — № 8. — С. 73-88

Проблемы воспитания в свете христианской антропологии. Часть 1. - 1934

Памяти проф. Г. И. Челпанова.// Путь. — 1936. — № 50. — С. 53-56

Irenikon.// Путь. — 1937. — № 53. — С. 85-86

Зеньковский В. В. Собрание сочинений. — Т. 1: О русской философии и литературе: Статьи, очерки и рецензии (1912—1961), Т. 2: О православии и религиозной культуре: Статьи и очерки (1916—1957)

Зеньковский В. В. Пять месяцев у власти: Воспоминания / Под редакцией М. А. Колерова. — М.: Издательский дом REGNUM, 2011. — 648 с.

(Серия «Исследования по истории русской мысли». Том 15). ISBN 987-5-91887-013-6 PDF

Про автора

Верховский С. С. Василий Зеньковский // «Новый Журнал». — 1962. — № 70. — С. 271—285

Верховский С. С. К восьмидесятилетию отца Василия Зеньковского // «Вестник Русского Студенческого Христианского Движения». — Париж — Нью-Йорк. — 1961. — № 61

Григорьев Д., священник. О. Василий Зеньковский // Русская религиозно-философская мысль XX века. Сборник статей. — Питтсбург. — 1975. — С. 231—239

Струве Н. А. Памяти отца Василия // «Вестник Русского Студенческого Христианского Движения». — Париж. — Нью-Йорк. — 1962. — № 66-67. — С. 33-35

Струве Н. А. Отец Василий Зеньковский. Последние дни // «Вестник Русского Студенческого Христианского Движения». — Париж. — Нью-Йорк. — 1962. — № 66-67. — С. 5-7

Зеньковский Василий Васильевич // Православная энциклопедия. — М. : Церковно-научный центр «Православная энциклопедия», 2009. — Т. XX. — С. 96-108. — 752 с. — 39 000 экз. — ISBN 978-5-89572-036-3.

**БАЛÉЙ СТЕПАН
ВОЛОДИМИРОВИЧ**
1885 – 1952
психолог, філософ.

Праці:

Про понятє психологічної основи почувань // Зап. НТШ. Л., 1911. Т. 105;
З психольогії творчості Шевченка. Л., 1916;

Нарис психольогії. Л.; К., 1922;

Нарис льогіки. Л., 1923;

Трійця в творчості Шевченка // Зб. матем.-природописно-лікар. Секції НТШ. 1925. Т. 23–24;

Psychologia wieku dojrzewania. Lwów; Warszawa, 1931;

Zarys psychologii w związku z rozwojem psychiki dziecka. Lwów, 1935;
 Psychologia wychowawcza w zarysie. Lwów; Warszawa, 1938;
 Drogi samopoznania. Warszawa, 1946; Kraków, 1947;
 Wprowadzenie do psychologii współczesnej. Warszawa, 1959;
 Вибрані праці з соціальної і педагогічної психології. Т., 1995;
 З психології творчості Шевченка // История психоанализа в Украине. Х.,
 1996;
 Зібрання праць у п'яти томах і семи книгах. Т. 1. Л.; О., 2002.

Про автора

Літ.: Ю. К. Степан Бaley // Укр. календар. Варшава, 1964; Чайковський М.
 Згадка про професора Степана Бaley // Там само. 1969; Верніков М. М.
 Життя і діяльність Степана Бaley // ФД. 2001. № 5.

**ГРИГО́РИЙ СІЛОВИЧ
 КОСТЮ́К**
 1899 - 1982
 психолог

Праці

Про генезис понятия числа у дітей // Наукові записки Ін-ту психології, 1949,
 т. 1;
 Нариси з історії вітчизняної психології (XVII—XVIII ст.) / Збірник ст.. К.,
 1952;
 Вопросы психологии мышления // Психологическая наука в СССР, т. 1. —
 М., 1959;
 Принцип развития в психологии // Методологические и теоретические
 проблемы психологии. — М., 1969.
 Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. — Київ, 1989.
 Навчання і психічний розвиток учнів // Психологічна наука, вчитель, учень /
 За ред. В. І. Войтка. Київ, 1979.
 Костюк Г. С. Избр. психол. труды. — М., 1988.

Про психологію розуміння / Г.С. Костюк // Наукові записки НДІ психол. УРСР, - К.: Рад. шк., 1950. - С. 7-57.

**ПЕТРО ІВАНОВИЧ
ЗІНЧЕНКО
1903 – 1969
психолог и педагог**

Праці

Проблема произвольного запоминания // Научн. записки Харьковского пед. ин-та иностр. языков. 1939. Т. 1. С. 145—187.

О забывании и воспроизведении школьных знаний // Научн. записки Харьковского пед. ин-та иностр. языков. 1939. Т. 1. С. 189—213.

Вопросы психологии памяти, в сб.: Психологическая наука в СССР в 2-х тт. Т. 1, — М.: Изд-во АПН РСФСР, 1959. — 599 с.

Непроизвольное запоминание. — М.: Изд-во АПН РСФСР, 1961. — 562 с. (См. тж. Непроизвольное запоминание и деятельность, idem, Хрестоматия по общей психологии. Психология памяти / Ред. Ю. Б. Гиппенрейтер, В. Я. Романов. — М., 1979. С. 207—216)

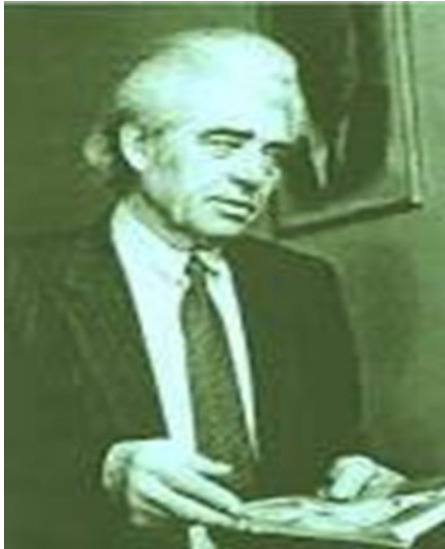
Про автора

Бочарова, С. П. (1978). Проблемы психологии памяти в трудах П. И. Зинченко. Вопросы психологии, 1978, №5.

Середа, Г. К. (1984). О значении научного вклада П. И. Зинченко в развитие психологии памяти. Вопросы психологии, 1984, №6.

Лактионов А.Н. & Середа, Г. К. (1993). Деятельностная парадигма и вопросы памяти в трудах П. И. Зинченко. Вопросы психологии, 1993, №4.

Мещеряков, Б. Г. (2003). П. И. Зинченко и психология памяти. Вопросы психологии, 2003, №4.

**ГРИГОРІЙ КУЗЬМИЧ
СЕРЕДА
1925 — 1995**
психолог, учень П. І. Зінченко

Праці

Память и обучение (1960-е)

Зинченко П. И., Серeda Г. К. (1964). Непроизвольная память и обучение // Сов. педагогика. 1964. № 12

Серeda Г. К. (1967). Проблемы памяти и обучения. Вопросы психологии, 1967, № 1, С. 115—126.

Серeda Г. К. (1969). О структуре учебной деятельности, обеспечивающей высокую продуктивность произвольного запоминания.— В кн.: Проблемы психологии памяти. Харьков, 1969, с. 12—20.

Инженерная психология и теория обработки информации (1970-е)

Серeda Г. К., Снопик Б. И. (1970). К проблеме единства механизмов кратковременной и долговременной памяти.— Вопросы психологии, 1970, № 6, с. 60—74.

Серeda Г. К., Бочарова С. П., Репкина Г. В., и др. Инженерная психология. Под редакцией Середы Г. К.. Киев. Изд-во Вища школа, 1976, 308с.

Новый (футурогенный) подход к пониманию природы памяти (1970-80е)

Серeda Г. К. (1973). О новом подходе к пониманию психологической природы памяти. — «Вестник Харьковского университета. Психология», 1973, вып. 6.

Серeda Г. К. (1975). К вопросу о соотношении основных понятий в концепции «Память — Деятельность» (недоступная ссылка) // Вестник Харьковского университета. Вып. 8. 1975; Психологический журнал Международного университета природы, общества и человека «Дубна». № 2, 2009 (недоступная ссылка).

Серeda Г. К. (1978). Новый подход к пониманию природы памяти и теория функциональных систем. Вестник Харьковского ун-та, № 171, 1978, 3 — 7.

Серeda Г. К. (1983). Память как механизм системной организации индивидуального опыта.— Вестник Харьковского ун-та Психология, 1983, с. 10—17.

Серeda Г. К. (1984). Теоретическая модель памяти как механизма системной организации индивидуального опыта (недоступная ссылка) //

Психологический журнал Международного университета природы, общества и человека «Дубна». № 2, 2009 (недоступная ссылка).

Серета Г. К. (1985). Что такое память? // Психологический журнал.- 1985.- № 6. — In English:

Sereda, G. K. (1985/1994). What is memory? Journal of Russian and East European Psychology, 1994, 32(2), 9-22

Серета Г. К. (1989). Функциональная асимметрия мозга и память (факты и гипотезы). Вестник Харьковского ун-та, 1989, № 337. Психология личности и познавательных процессов. История психологии (1980-90е)

Серета, Г. К. (1984). О значении научного вклада П. И. Зинченко в развитие психологии памяти. Вопросы психологии, 1984, № 6. — In English:

Sereda, G. K. (1985). The scientific contribution of P.I. Zinchenko to the development of the psychology of memory (On his 80th birthday). Soviet psychology, 1985, 24(1), 24-34.

Sereda, G. K. (1994). The significance of P.I. Zinchenko's scientific contribution to the development of the psychology of memory (On his 80th birthday). Journal of Russian and East European Psychology, 1994, 32(2), 23-32

Лактионов, А. Н., Серета, Г. К. (1993). Деятельностная парадигма и вопросы памяти в трудах П. И. Зинченко. Вопросы психологии, 1993, № 4.

Sereda, G. K. (1994). The Kharkov school of psychology. Journal of Russian and East European Psychology, 1994, 32(2), 7-8

Память и личность (1990-е)

Серета Г. К. (1990). Проблема «память и личность» // Вестник Харьк. ун-та. № 344. 1990.

Серета Г. К. (1990). Память и личность: реабилитация или постановка проблемы // Психология в балтийских республиках. Вильнюс, 1990. С. 70—73.

Серета Г. К. (1993). Память и личность. Актуальные проблемы современной психологии: Материалы научных чтений посвященных 60-летию Харьковской психологической школы/ Отв. ред. Е. В. Зайка. Харьков: ХГУ, 1993. С. 41 — 43.

Про автора

Иванова, Е. Ф. Вектор памяти. К 80-летию со дня рождения и 10-летию со дня смерти Григория Кузьмича Сереты

Иванова, Е. Ф. Предисловие к публикации работ Г. К. Сереты (Introduction to G.K. Sereda's works) (недоступная ссылка) // Психологический журнал Международного университета природы, общества и человека «Дубна». № 2, 2009 (недоступная ссылка)

Иванова Е. Ф. Теория памяти Г. К. Сереты как развитие идей школы П. И. Зинченко // Культурно-историческая психология, № 2, 2009

Навчальне видання

Подшивалкіна Валентина Іванівна

ІСТОРІЯ, КОНЦЕПЦІЇ ТА СУЧАСНІ ДОСЯГНЕННЯ НАУКИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ДИСЦИПЛІНИ ЦИКЛУ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ
*для здобувачів спеціальності 053 «Психологія»
третього (доктор філософії) рівня вищої освіти*

Підп. до друку . Формат 60x84/16.

Ум.-друк. арк. 1.2 Тираж 20. Зам. № .

Видавець і виготовлювач

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4215 від 22.11.2011 р.
Україна, 65082, м. Одеса, вул. Єлісаветинська, 12
Тел. (048) 723-28-39.
E-mail: druk@onu.edu.ua